

Насталовська І. В.,

*доцент кафедри лексикології та стилістики англійської мови
факультету романо-германської філології Одеського національного
університету імені І.І. Мечнікова*

УТВОРЕННЯ ВТОРИННИХ ТЕКСТІВ ШЛЯХОМ СТРУКТУРНО-ЗМІСТОВОЇ КОМПРЕСІЇ

Анотація. У статті окреслено принципи текстової деривації та розглянуто один із її механізмів, яким є структурно-змістова компресія. Детальну увагу присвячено таким прийомам скорочення тексту, як змістове скорочення і змістове узагальнення, та їх застосуванню в процесі породження вторинних навчальних текстів.

Ключові слова: деривація, вторинний текст, семантична компресія, структурно-змістова компресія.

Постановка проблеми. Сучасна наукова функціональна парадигма пропонує розгляд мовленнєвих одиниць не з позицій їх структурного складу, а з погляду того, як ці одиниці функціонують у тексті, отже, саме текст є головним об'єктом функціоналістських досліджень. У межах функціонального опису мови виокремлюють два напрями вивчення тексту залежно від поставленої мети. За першим напрямом розглядаються загальні властивості тексту і їх взаємодія заради характеристики тексту як цілого, це так званий аналіз «зверху» всіх використаних у тексті засобів задля аналізу змісту [17, с. 23-24]. Другий напрям аналізу «знизу» передбачає розгляд мовленнєвих одиниць, що становлять текст, їх взаємодію та участь у процесі породження тексту [17, с. 23-24; 22, с. 6-7]. Статтю виконано в межах саме другого напрямку, оскільки в ній пропонується аналіз змістових текстових блоків при породженні вторинного тексту. Актуальність роботи досягається через аналіз динамічних процесів породження тексту. Об'єктом дослідження є текст. Предметом дослідження є дериваційні механізми в процесі породження вторинного тексту.

Текстопородження як процес утворення цілісного та зв'язного тексту включає в себе дериваційні процеси, що відбуваються на різних мовних рівнях. Ці процеси взаємопов'язані й взаємозумовлені, являють собою синтез лексичної, синтаксичної та семантичної деривації. Під деривацією розуміють утворення одних мовних одиниць або дериватів на базі інших, що є вихідними, тобто це процес «утворення в мові будь-яких вторинних знаків, що можуть бути пояснені за допомогою одиниць, що взяті за вихідні або виведені з них шляхом застосування певних правил та операцій» [34, с. 129]. Поняття деривації було введено на позначення словотвірних операцій, але після розмежування лексичної і синтаксичної деривації [11, с. 57-70] поняття деривації почали застосовувати до процесів утворення мовних форм, більших за слово. Це започаткувало дослідження дериваційних процесів на рівні тексту, яким займається дериватологія [8]. Дериватологія - це галузь функціонального дослідження в мові, що вивчає деривацію надзвичайно широко, як

«процес творення слова, речення, граматичних форм слова, словосполучень, фразеологізмів, складів або тактів і ... текстів, тобто всіх можливих одиниць мови, від фонем до тексту» [16, с. 3-4]. Дериватологія, отже, досліджує утворення вторинних текстів. Вторинними зазвичай називають тексти, в основі яких лежить «змістовий згусток», тобто концепт або інваріант, що в процесі вторинного продукування розгортається в нову текстову форму, абоваріанти [9, с. 12].

Породження вторинного тексту включає дериваційні процеси, задані вихідним текстом, а також сукупність дериваційних трансформацій, зумовлених переходом до іншої мови або іншої форми викладу й авторськими інтенціями комунікативного посередника тощо. Розрізняють три вияви дериваційних процесів у текстотворенні: розгортання, у якому текст отримує формально-семантичне додавання; згортання, у якому в тексті відбуваються формально-семантичне опущення; ускладнення, у якому вихідний текст зазнає не формально-семантичних, а функціональних змін [28, с. 23]. У статті нас цікавить саме другий процес, отже, надалі мова йтиме про вторинний текст, який утворюється в результаті формально-семантичного опущення із застосуванням таких прийомів, як згортання чи компресія.

Операції згортання враховують цілісний та інтеграційний характер завершеного тексту, адже сприйняття низки згорнутих речень не гарантує сприйняття при цьому згорнутого тексту. На думку В.А. Бухбіндера, інтегральний характер мовного висловлення полягає в тому, що воно не є простою сумою його всіх частин. Як окремі висловлення, так і цілісні тексти мають не лише поверхові, а й глибинні властивості, тому текстова компресія не зводиться до простого викреслювання окремих речень, що не мають достатнього змістового навантаження. Застосування методу лише лінійної компресії або орієнтація на збереження структурної основи речень, їх синтаксичної валідності або ж, навпаки, лише на інформативний мінімум є недоцільною та неможливою, оскільки ці два принципи є протилежними. Задля отримання зв'язного ядерного вторинного тексту, адекватного первинному, ці принципи інтегруються, тобто застосовується метод структурно-змістової текстової компресії [4, с. 70-72]. Методи текстової компресії давно цікавили багатьох дослідників, зокрема В.О. Бухбіндера [2], А.А. Вейзе [3; 4], С.І. Гіндіна, [6; 7], М.І. Жинкіна [9], В.П. Кобкова [10], В.В. Одинцова [19], В.І. Свінцева [20], але й на сьогодні вони не втрачають актуальності (див. роботи Н.Д. Голева [8], Н.Н. Леонтьєвої [13; 14], А.І.

Новікова [18] та ін. [1;15;25;27]).

Процес згортання, або компресування тексту передбачає порушення цілісності й зв'язності вихідного тексту через утрчання в нього, що полягає у вибірковому викладенні елементів вихідного тексту. Розрізняють два типи елементів, що становлять текст: «... елементи, що становлять логічну основу тексту, співвідносять текст із дійсністю»; стилетворчі елементи, що «співвідносять текст із адресатом» [19, с. 55]. Видалення або заміна елементів першої групи «порушує зміст, спотворює думку автора та зміст повідомлення», видалення або заміна елементів другої групи суттєво не впливає на ці параметри, оскільки «зміст не змінюється, але змінюється характер або засіб висловлення думки» [там само, 54-55].

В основі змін у семантичній структурі спрощеного тексту лежить певна закономірність, яка дає змогу скоротити текст семантично й композиційно, але водночас створити ефект єдиного цілого. Художній текст містить у собі інформацію кількох типів. За різних класифікацій говорять про змістово-фактуальну, змістово-концептуальну та змісто-во-підтекстну інформацію [5, с. 27-28; 12, с. 80] або про інтелективну й емотивну інформацію [3, с. 11-12]. Призначення кожного з типів інформації відрізняється та має з поляду адаптації різну цінність. На думку дослідника В.І. Свінцова, «...під час компресування або згортання (чим є адаптація - *I.H.*) текстові конструкції до та після правки ідентичні, їхній зміст інваріантний відносно форми передачі» [20, с. 244], отже, змістово-фактуальна, або інтелективна інформативність тексту не змінюється чи майже не змінюється, оскільки це і є та найголовніша, денотативна або фабульна інформація, що формує сюжет художнього твору. Адаптовані тексти передусім орієнтуються на викладення саме сюжету, а значить, найважливішим фактором для них є інформативність змістово-фактуальна в термінах І.Р. Гальперіна, В.А. Кухаренко, інтелективна в термінах А.А. Вейзе.

На рівні більших за речення мовленнєвих відрізків відсікаються елементи з нерелевантною інформацією. Так, вторинний текст позбавляється мовної надлишковості [18; 24, с. 53], яка є ознакою природного мовлення та розуміється як «властивість низки мовних елементів у тексті дублювати один одного й, отже, забезпечувати більшу надійність комунікації» [3, с. 52]. Із вторинного тексту вилучено інформацію, що в оригіналі являє собою вже до цього відомі факти або факти, які безпосередньо не стосуються основного змісту, певні спеціалізовані дані [23, с. 51-52]. Отже, згорнутий текст гіпотетично можна розгорнути та подати в оригінальному вигляді.

Метою статті є характеристика таких дериваційних механізмів, як згортання чи компресія, у процесі породження навчального вторинного тексту (адаптації або адаптованої версії). Матеріалом дослідження обрано роман Джека Лондона «Поклик предків» і дві його адаптовані версії. Спрощення тексту йде двома шляхами - це змістова й мовна компресія. У фокусі цього дослідження лежить саме змістова компресія. Одиницею аналізу, отже, обрано досить великі за обсягом змістові блоки - сюжетні вузли, що композиційно формують глави творів. Глава є одиницею об'ємно-прагматичного членування тексту, що ґрунтується на прагматичній функції тексту відносно читача та визначається залежно

від обсягу тексту або його фрагменту. Метою є організація інформації в тексті оптимальним чином за допомогою чіткого графічного виділення одиниць тексту [5].

Виклад основного матеріалу дослідження. Сприйняття зв'язного тексту відбувається через сприйняття монологічних і діалогічних одиниць. Ці одиниці відображають певні ситуаційні моделі, реалізовані в тексті за допомогою змістових блоків у складі глави твору. У межах такого блоку розгортається певне семантичне сюжетно-тематичне ціле. У цьому дослідженні ми пропонуємо власну модель композиційного аналізу сюжету як системи, де функціональною одиницею є *сюжетний вузол*. В основі сюжетного вузла лежить *подія*, до «сценарію якої входять суб'єкт, засоби, об'єкт, час, обставини або умови, причина, мета, результат» [21, с. 21].

Удаючись до узагальнень і пристосовуючи до своїх потреб теорію структури речення Л. Теньєра [26], ми виокремлюємо три взаємопов'язані елементи в структурі події, а значить, і в основі сюжетного вузла - акганта, або суб'єкт/об'єкт дії, саму дію і сірконстанти або обставини дії. Сюжетні вузли виділяємо за принципом єдності актантів, дії та сірконстантів, тобто в одному сюжетному вузлі на певному просторі й за певний час реалізується певна функція (функції) акганта (акгантів), зміна одного з цих параметрів призводить до виокремлення нового сюжетного вузла. Обсяг цих текстових фрагментів варіюється від кількох рядків до кількох сторінок, але сюжетний вузол - це мінімальна функціональна одиниця сюжету.

Трансформація семантичної структури вихідного тексту передбачає певні зміни у вторинному, який зазвичай є меншим. Зменшення обсягу адаптованих версій, а також зменшення кількості та повноти їх архітектонічних одиниць, компресія статичних форм авторського мовлення на тлі меншої компресії динамічних форм у вторинних текстах неодмінно позначається на їхній інформаційній насиченості, тобто на тому, який обсяг інформації оригіналу в них утілено. Окремі частини тексту оригіналу вилучаються або згортаються до мінімуму, а інші повністю репрезентовані в адаптованих версіях, розподіл інформації між одиницями архітектонічної будови адаптованих текстів стає досить нерівномірним, відбувається децентрація вторинного тексту. Результатом адаптаційної переробки вихідного тексту стає його інформаційна оптимізація й підвищена концентрація інформації в адаптованому варіанті [3, с. 1].

Далі розглянемо типи семантичної компресії, які зустрічаються в процесі адаптації художніх текстів у навчальні. Ми виокремлюємо два основні типи: 1) змістова скорочення, що передбачає повне виключення нерелевантної для вторинного документа інформації; 2) змістова узагальнення, що полягає в пошуку ширшого, більш загального формулювання, яке об'єднувало б кілька ідей первинного тексту.

У процесі змістового скорочення вся інформація, що міститься в тексті, ділиться на головну з погляду адаптації та вторинну. Перша повністю відтворюється в адаптації, друга з неї виключається. Під вторинною інформацією розуміють деталі, подробиці, авторські пояснення, великі за обсягом описи, міркування тощо.

Before he had recovered from the shock caused by the tragic passing of Curly, he received another shock. Francois fastened upon him an arrangement of straps and buckles. It was a harness, such as he had seen the grooms put on the horses at home. And as he had seen horses work, so he was set to work, hauling Francois on a sled to the forest that fringed the valley, and returning with a load of firewood. Though his dignity was sorely hurt by thus being made a draught animal, he was too wise to rebel. He buckled down with a totifi and did his best, though it was all new and strange. Francois was stem, demanding instant obedience, and by virtue of his whip receiving instant obedience; while Dave, who was an experienced wheeler, nipped Buck's hind quarters whenever he was in error. (Зов Op., 208) - Then he received another shock. Francois put a harness upon him which he had seen on the horses at home. And as he had seen horses work, so had to work, pulling Francois on a sledge to the forest and returning with firewood. Though he was hurt by this, he was too wise to protest. Francois was strict; Dave was experienced and hit Buck's leg when he made a mistake. (Зов I, 15-16) - Then Buck had another surprise. Francois put a harness on him. Buck had seen harnesses on horses, and now he was made to work like a horse, pulling Francois on a sledge into the forest and returning with wood for the fire. Buck worked with Spitz and Dave. (Зов II, 10).

З наведеного прикладу, у якому розглянуто один фрагмент оригіналу, відбитий у двох адаптованих версіях, бачимо, по-перше, що оригінальні фрагменти зазнають компресії, яка виявляється у вилученні багатьох додаткових сюжетних ходів, а також сірконстантів, що не надають принципово нової інформації, по-друге, цей процес є доволі волюнтаристичним, тобто за умови збереження основної дії, початкового й фінального сюжетних ходів процес вилучення проміжкових ходів залежить від волі адаптувальника. З цієї причини в першій і другій адаптованих версіях еліміновано різні проміжкові ходи.

Узагальнення потребує виокремлення у вихідному тексті одиничних чи однорідних фактів, визначення того загального, що їх об'єднує, та вибору нової мовної форми для передавання їх в узагальненому вигляді, як це відбувається в наступному прикладі:

It was beautiful spring weather, but neither dogs nor humans were aware of it. Each day the sun rose earlier and set later. It was dawn by three in the morning, and twilight lingered till nine at night. The whole long day was a blaze of sunshine. The ghostly winter silence had given way to the great spring murmur of awakening life. This murmur arose from all the land, fraught with the joy of living. It came from the things that lived and moved again, things which had been as dead and which had not moved during the long months of frost. The sap was rising in the pines. The willows and aspens were bursting out in young buds. Shrubs and vines were putting on fresh garbs of green. Crickets sang in the nights, and in the days all manner of creeping, crawling things rustled forth into the sun. Partridges and woodpeckers were booming and knocking in the forest. Squirrels were chattering, birds singing, and overhead honked the wild-fowl driving up from the south in cunning wedges that split the air. From every hill slope came the trickle of running water, the music of unseen fountains. All things were thawing, bending, snapping. The Yukon was straining to break loose the ice that bound it down.

It ate away from beneath; the sun ate from above. Air-holes formed, fissures sprang and spread apart, while thin sections of ice fell through bodily into the river. (Зов Op., 250) - It was beautiful spring weather, but neither dogs nor humans saw it. Each day the sun rose earlier and set later. The whole long day there was bright sun. Plants started to appear. Birds and animals were beginning new life. The ice melted and rivers started to flow. (Зов B-1, 47) - It was beautiful spring weather. The snow and ice were melting, the plants were growing, and the forest animals were waking from their winter sleep. (Зов B-II, 36)

У романі «Поклик предків» надано яскравий опис весни, що нарешті почалася після довготривалої холодної зими на Юконі, він контрастує з утомленістю і змученістю собак, які не знають відпочинку вже багато тижнів. Автор приділяє цьому описові особливу увагу, ретельно змальовує, як саме пробуджується природа, згадує багато рослин і тварин. В адаптованих текстах цей детальний опис замінений на констатацію самого лише факту початку весни.

Висновки. Адаптація як вид текстопородження призводить до значного скорочення тексту. Це особливо істотно позначається на художніх творах із кількома сюжетними лініями, яким і є досліджуваний роман. З огляду на те, що певні текстові блоки вилучаються з тексту, інші втрачають частину своїх елементів, загальна глобальна модель тексту зазнає змін аж до викривлення сюжету. Змістові блоки, що сформували адаптовані версії, уже не відтворюють тієї єдності, тієї художньої реальності, яку заклав автор в оригінал. Читач вторинного тексту опиняється в ситуації, де його фонові знання переважають над отриманою ним інформацією в процесі читання, скорочення призводить до того, що йому доводиться добудовувати самостійно ті сюжетні вузли, що пропущені або сильно компресовані, в опорі на контекст. Автор не так сильно впливає на формування точки зору читача, не він підводить його до висновків через зміст тексту, а зміст стимулює активні дії читача зі сприйняття тексту. Отже, читач у процесі сприйняття адаптованої версії керується не стільки задумом автора, скільки власним досвідом, а це неминуче призводить до руйнування авторської моделі, повного чи часткового. Авторський стиль частково зберігається лише у версіях, адаптованих до високого рівня мовної компетенції.

Видалені сюжетні вузли не впливають загалом на хронологію подій, але втілені в них просторово-часові відносини мають бути відтворені в тих вузлах, що збереглися. Отже, в адаптованих версіях сюжетні вузли набувають певної універсальності відносно сюжету загалом. Семантична універсальність - важлива умова для текстових трансформацій. В оригіналі сюжетні вузли, що є компонентами однієї сюжетної лінії, не стикаються з вузлами інших сюжетних ліній. Розповідь про події в межах тієї чи іншої сюжетної лінії відбувається відносно автономно, у різних главах роману. На відміну від нього, сюжетні вузли різних сюжетних ліній адаптованих версій, з огляду на те, що вони можуть бути частково не завершеними й містять сліди просторово-часових відносин вилучених сюжетних вузлів, можуть стикатись. Може відбуватися злиття сюжетних ліній і, як наслідок, підвищення валентності сюжетних вузлів. Відсутність

сюжетних вузлів однієї сюжетної лінії заповнюється вузлами іншої, але допоміжні чи другорядні сюжетні лінії зникають повністю. Перевага надається тим сюжетним вузлам, у яких функціонують головні герої. Другорядні сюжетні лінії потрібні в оригінальних творах, щоб поєднати основні, краще втілити авторський концепт. Жодне з цих завдань не є пріоритетним в адаптації.

Читач адаптації отримує змістово неповноцінний текст, але не помічає цього, якщо не намагається порівняти його з оригіналом. Це є підґрунтям для одного з основних аргументів проти використання адаптованої або спрощеної літератури, який полягає в тому, що лексичні та синтаксичні спрощення, що їх зазнає текст у процесі адаптування, не завжди роблять текст легшим для сприйняття [31, с. 58; 32, с. 193; 33, с.

Це трапляється передусім через порушення внутрішньотекстових зв'язків: причиново-наслідкових, референтних, логічних [30, с. 17]. Утім обмеженість цих комунікативно вторинних текстів не сприймається студентами як така, адже вони дивляться на цей текст з точки зору своїх знань і можливостей, а не з точки зору носія мови [29, с. 148].

Отже, положення, викладені в статті, відкривають перспективу подальшого вивчення дериваційних процесів на матеріалі вторинних навчальних текстів і застосування принципів, виокремлених на базі дослідження саме навчальних текстів, до інших

Література:

1. Буйко А.В. Трансформация семантической структуры текста / А.В. Буйко, Е.Н. Кисловская // Language and Literature. – ФРГФ, 2004. – № 5.
2. Бухбиндер В.А. О ядерных текстах и их получении путем компрессии / В.А. Бухбиндер // Проблемы текстуральной лингвистики. – К. : Изд-во КГУ, 1983. – С. 68–79.
3. Вейзе А.А. Реферирование текста / А.А. Вейзе. – Минск : Изд-во БГУ им. В.И. Ленина, 1978. – 126 с.
4. Вейзе А.А. Теория и практика порождения вторичного текста в курсе вузовского обучения иностранным языкам : дисс. ... докт. пед. наук : спец. 13.00.02 / А.А. Вейзе. – Минск, 1993. – 435 с.
5. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования / И.Р. Гальперин. – 4-е изд., стер. – М. : URSS : Ком Книга, 2006. – 137 с.
6. Гиндин С.И. Методы автоматического фрагментирования текста, опирающиеся на характеристики внутреннего состава фрагментов / С.И. Гиндин // Семиотика и информатика. – Вып. 9. – М., 1977. – С. 35–82.
7. Гиндин С.И. Смыслосохраняющее сжатие текста, его значение для машинного перевода и место среди других разновидностей автоматической обработки текста / С.И. Гиндин // Международный семинар по машинному переводу : тезисы докладов. – М., 1983. – С. 65–67.
8. Голев Н.Д. К основаниям деривационной интерпретации вторичных текстов / Н.Д. Голев, Н.В. Сайкова // Языковое бытие человека и этноса: психолингвистический и когнитивный аспекты: сб. ст. – Барнаул, 2001. – Вып. 3. – С. 20. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://lingvo.asu.ru/golev/articles/z89.html>.
9. Жинкин Н.И. Речь как проводник информации [речевой онтогенез] / Н.И. Жинкин. – М. : Наука, 1982. – 157 с.
10. Кобков В.П. Замещение, опущение и совмещение как способы сжатия текста без утери информации / В.П. Кобков // В помощь преподавателям иностранных языков. – Новосибирск, 1974. – Вып. 5. – С. 49–73.
11. Курилович Е. Деривация лексическая и синтаксическая / Е. Курилович // Очерки по лингвистике: сб. ст. / сост. Е. Курилович. – М. : ИЛ, 1962. – С. 57–70.
12. Кухаренко В.А. Интерпретация текста: [підр. для студ. старш. курсів філ. спец.] / В.А. Кухаренко. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2004. – 272 с.
13. Леонтьева Н.Н. О методах смысловой компрессии текста / Н.Н. Леонтьева // Интернет и современное общество. – СПб., 2007. – С. 269–273.
14. Леонтьева Н.Н. Автоматическое понимание текста: системы, модели, ресурсы / Н.Н. Леонтьева. – М. : Академия, 2006. – 303 с.
15. Лисовицкая Л.Е. Развитие смысловой компрессии в художественном тексте: лингвистический аспект / Л.Е. Лисовицкая // Когнитивный и семантический аспекты анализа языка и дискурса. – Самара : СамГУ, 2003. – С. 64–88.
16. Мурзин Л.Н. Основы дериватологии / Л.Н. Мурзин. – Пермь : Изд-во Перм. ун-та, 1984. – 56 с.
17. Николаева Т.М. Лингвистика текста: современное состояние и перспективы / Т.М. Николаева // Новое в зарубежной лингвистике / под ред. Т.М. Николаевой – Вып. VIII. – М. : Прогресс, 1978.
18. Новиков А.И. Концептуальная модель порождения вторичного текста / А.И. Новиков, Н.Л. Сунцова // Text Processing and Cognitive technologies. – 1999. – № 3. – С. 158–166.
19. Одинцов В.В. Стилистика текста / В.В. Одинцов. – 3-е изд., стереотип. – М. : КомКнига, 2006. – 264 с.

20. Свинцов В.И. Смысловый анализ и обработка текста / В.И. Свинцов. – М. : Книга, 1979. – 272 с.
21. Сильдмяэ И. Знания (когнитология) / И. Сильдмяэ. – Таллинн : Ээсти раамат, 1987. – 128 с.
22. Слосарева Н.А. Аспекты общей и частной лингвистической теории текста / Н.А. Слосарева, Н.Н. Трошина, А.И. Новиков. – М. : Наука, 1982. – 192 с.
23. Сороковых Г.В. Компрессия текста с помощью ЭВМ как средство обучения студентов неязыковых ф-тов реферированию и аннотированию научно-технической литературы (на материале франц. яз.) : дисс. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 / Г.В. Сороковых. – М., 1993. – 198 с.
24. Стилистика английского языка / сост. А.Н. Мороховский, АП. Воробьева и др. – К. : Вища школа, 1991. – 270 с.
25. Сунцова Н.Л. Лингвистическая модель порождения вторичного текста : дисс. ... канд. фил. наук : спец. 10.02.19 / Н.Л. Сунцова. – М., 1995. – 188 с.
26. Теньер Л. Основы структурного синтаксиса / Л. Теньер. – М. : Прогресс, 1988. – 656 с.
27. Умерова М.В. Языковая компрессия: виды и уровни реализации / М.В. Умерова // Актуальные проблемы Английской лингвистики и лингводидактики : сб. научных трудов. – М. : Изд-во МГПУ, 2011. – № 10. – С. 272–282.
28. Чувакин А.А. К проблеме деривационной текстологии / А.А. Чувакин, Ю.Ю. Бровкина, Н.А. Волкова, Т.Н. Никонова // Человек – коммуникация – текст. – Вып. 4. – Барнаул : Изд-во АГУ, 2000. – С. 5–28.
29. Claridge G. Simplification in graded readers: Measuring the authenticity of graded texts. *Reading in a Foreign Language*, 2005. – Volume 17, Number 2. – P. 144–158.
30. Crossly S.A., Louwse M.M., McCarthy P.M., McNamara D.S. A Linguistic Analysis of Simplified and Authentic Texts. *The Modern Language Journal*, 2007. – Volume 91, Issue 1. – P. 15–30.
31. Kantor R., Davidson A. Categories and Strategies of Adaptation in Children's Reading Material // Rubin A. *Conceptual Readability: New Ways to Look at Text*. – Washington, DC: National Institute of Education Center for the Study of Reading, 1981. – P. 54–68.
32. Yano Y., Long M., Ross S. The effects of simplified and elaborated texts on foreign language reading and comprehension. *Language Learning*, 1994. – Volume 44 (2). – P. 189–219.
33. Young D. Linguistic simplification of second language reading material: effective instructional practice? *Modern Language Journal*, 1991. – Volume 83 (3). – P. 350–66.
34. Лингвистический энциклопедический словарь / гл. ред. В.Н. Ярцева. – 2-е изд., доп. – М. : Большая Российская Энциклопедия, 2002. – 709 с.

Насталовская И. В. Образование вторичных текстов посредством структурно-смысловой компрессии

Аннотация. В статье очерчены принципы текстовой деривации и рассмотрен один из ее механизмов, в частности структурно-смысловая компрессия. Особое внимание уделено таким приемам сокращения текста, как смысловое сокращение и смысловое обобщение, и их использованию в процессе порождения вторичных учебных текстов.

Ключевые слова: деривация, вторичный текст, семантическая компрессия, структурно-смысловая компрессия.

Nastalovska I. Generating secondary texts by means of structural compression and compression of meaning (semantic compression)

Summary. The article outlines principles of text derivation and discusses one of its mechanisms, namely structural and meaningful compression. The article focuses on such methods of text shortening as shortening of meaning and generalization and their role in the process of generating secondary (graded) readings.

Key words: derivation, secondary text, semantic compression, structural compression.